

Témaválasztástól a publikálásig: információforrások és eszközök a tudományos kommunikációban I.

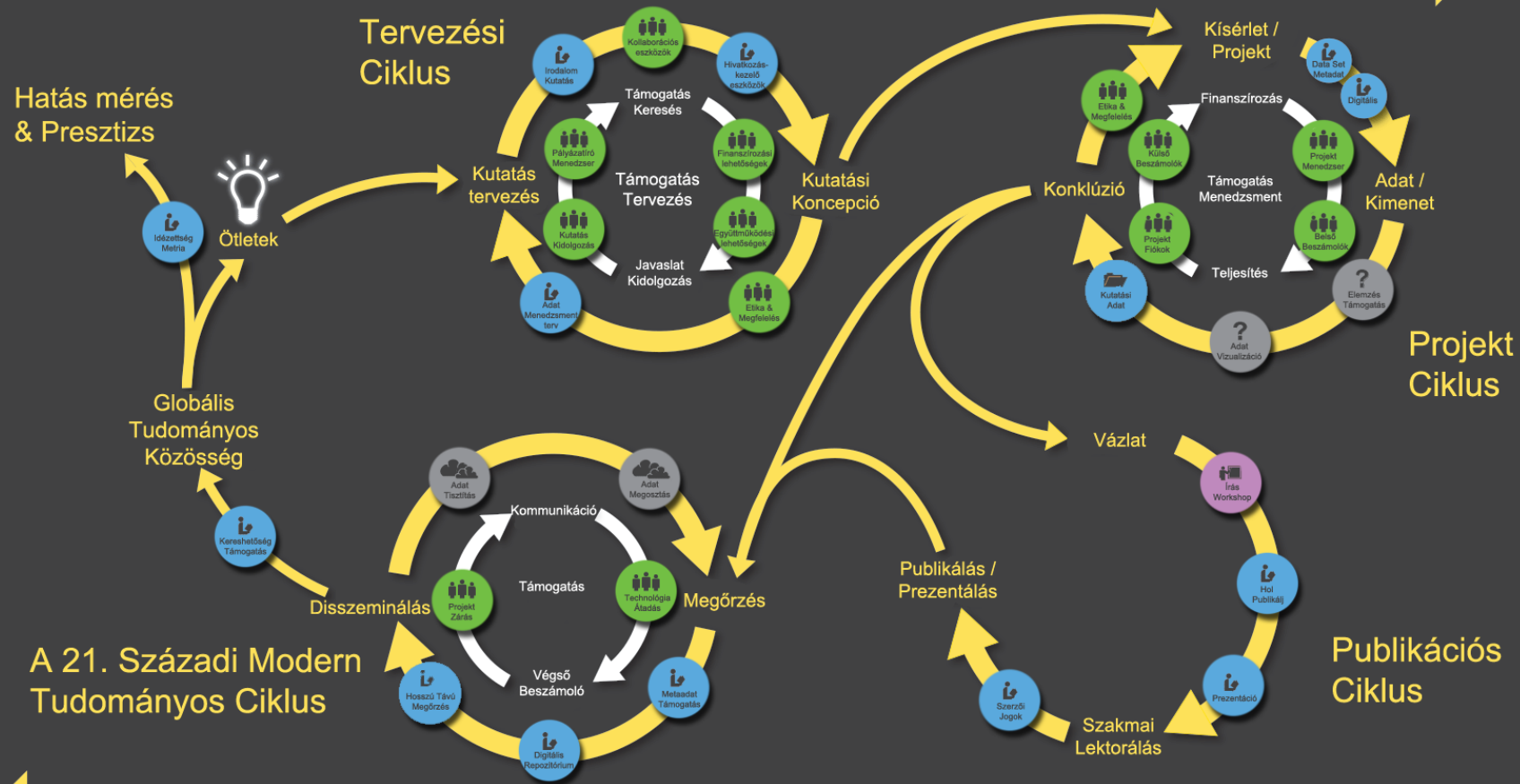
Fazekas-Paragh Judit
jparagh@lib.unideb.hu

DEBRECENI
EGYETEM

Kutatási Életciklus modell

<http://library.ucf.edu/scholarlycommunication> CC BY-SA 4.0

- Kutatási Adat Menedzsment (Research Data Management)
- Neveléstudományi Intézet (Education Research Institute)
- Könyvtár (Library)
- Tudományos Igazgatóság (Research Administration)
- Kialakítása Folyamatban (In Progress)

Információ

DEBRECENI
EGYETEM

Információ fogalma

- **Szükséges új ismeret, amelyet korábban megszerzett tudásunk alapján leszünk képesek értelmezni (értelmezett adat)**
- **„Az információ olyan jellel közölt hír, amely valamely szerv, szervezet vagy személy működése során keletkezik, valamely más szervhez, szervezethez vagy személyhez eljut, és ott előre meghatározott vagy meg nem határozott cselekvést vált ki.”**
[/https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_02_bev_konyvtar_es_inf tudomany_scorm_02/231_az_adat_s_az_informci_fogalma.html/](https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_02_bev_konyvtar_es_inf tudomany_scorm_02/231_az_adat_s_az_informci_fogalma.html/)
- **„Az adatnak tulajdonított jelentés, mely újdonság tartalommal bír a befogadó számára”** /<https://www.slideserve.com/daryl-bright/alapfogalmak-i/>

DEBRECENI
EGYETEM

Információ kategóriák szerint

1. Fizikai megjelenés alapján

- nyomtatott
- digitális
- audio-vizuális
- multimédia
- mikroformátum
- emberi kommunikáció

DEBRECENI
EGYETEM

2. Tartalom jellege, minősége szerint

- **Elsődleges.** Első kézből való információ, (szöveg, kép, beszéd, stb.), melyet még nem elemeztek, interpretáltak, kommentáltak, szerkesztettek. Tudományos értelemben azokat az információkat soroljuk ide, melyek első ízben számolnak be az új tudományos eredményekről. Olyan dokumentumok tartoznak ide, mint a kutatási jelentések, szabadalmi leírások, disszertációk, konferenciaelőadások, levéltári források stb.
- **Másodlagos.** Olyan információk, melyek a már ismert (elsődleges) információkat dolgozzák fel: bizonyos értelmezési keretbe helyezik, analizálják, stb. Ilyenek a könyvek többsége, folyóiratcikkek, stb.
- **Harmadlagos.** Az előzőek információtartalma alapján összeállított elemző, értékelő, összefoglaló szemlék, tanulmányok, kronológiák, lexikonok, enciklopédiák stb.

3. A célközönség alapján

- **Népszerűsítő:** A szélesebb közönség informálását és szórakoztatását szolgálják elsősorban
- **Tudományos:** Elsősorban a tudományos eredmények, információk továbbadását célozzák a tudományos közösség körében
- **Üzleti:** A fenti kategóriák egyfajta elegye, mely a piaci és üzleti információáramlást szolgálja

4. Megjelenés gyakorisága alapján

- egyszeri alkalommal megjelenő (pl. könyvek)
- rendszeresen (periodikusan) megjelenő (pl. folyóiratok, napilapok)

5. Publicitás alapján

- publikált
- nem publikált (a szürke irodalom elemei: szakdolgozatok, disszertációk stb.)

DEBRECENI
EGYETEM

www.menti.com 18 43 75

**DEBRECENI
EGYETEM**

Dokumentum típusok azonosítása

- Könyv (szerző - szerkesztő; cím; kiadó, kiadás helye; ISBN -International Standard Book Number)
- Folyóiratok (megjelenés éve; kötettség; füzettség, cím, ISSN -International Standard Serial Number)
- Folyóiratcikkek (cikk szerzője és címe, folyóirat címe; megjelenés éve; kötettség, füzettség, oldalszám, DOI – Digital Object Identifier)

Amit az adatbázisokról tudni kell

- Az adatbázisok csak meghatározott típusú és mennyiségű információt tárolnak.
- A bennük tárolt információ jellege, tartalma és egyéb jellemzői alapján számos különböző típust különböztetünk meg:
 - bibliográfiai,
 - teljes szöveges,
 - kép gyűjtemények,
 - audio/video gyűjtemények
- Hogy milyen adatbázist használunk, elsősorban az dönti el, hogy milyen információra van szükségünk. Az adatbázisban tárolt információ jellegét (és ezzel együtt a felhasználás területeit) illetően az adatbázis "súgó" -ja nyújt részletes információkat.

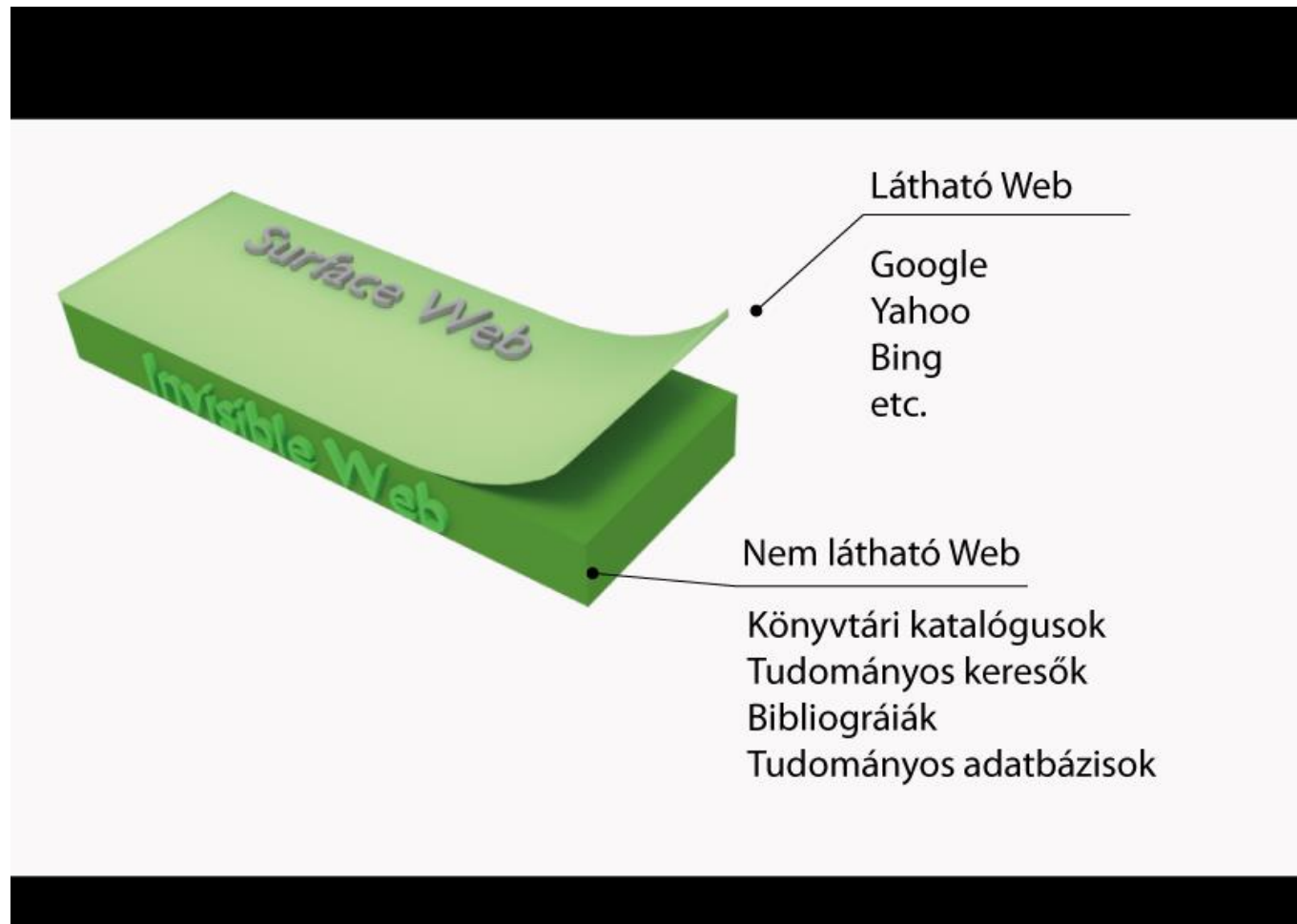

- **Milyen dokumentumokat tartalmaz?**
- Tudományos folyóiratok, magazinok, könyvek, könyvfejezetek, multimédia stb?
- **Milyen tudományterületet fed le?** Egy tudományterületet (pl. Történelem, orvostudomány) vagy többet (multidiszciplináris)?
- **Milyen időszakot ölel fel?** Folyamatosan, esetleg már lezárták (pl. 1900-1945). Mikori a legkorábbi benne található adat? A legfrissebb információkat tartalmazza?
- **Milyen nyelvű?** Mi az [adatbázis](#) használati nyelve: pl. milyen nyelven kell benne keresőkérdést fogalmazni? A benne tárolt milyen nyelven érhetőek el?
- **Milyen típusú információ található benne?**
- Tudományos, ismeretterjesztő, esetleg vegyes?
- **A rekordok milyen adatokat tartalmaznak?**
- Csak hivatkozásokat és alapadatokat érünk el benne, vagy megtaláljuk a teljes dokumentumot is? Folyóiratok esetében: bibliográfiai adatokat vagy teljes szöveget is?

Keresőmotorok (Google vs. Könyvtári katalógusok)

Google csak a látható webet Indexeli és onnan szerez Információt.

DEBRECENI
EGYETEM

- csak a **látható webet** böngésszük, vagyis kimaradhatnak érdeklődésünk szempontjából fontos, de pl. előfizetéshez kötött, vagy speciális gyűjteményekben található források
- számos nem releváns találatot kapunk, melyek egy része "csak" felesleges, más része viszont kifejezetten félrevezető lehet
- az interneten található tartalmak meghatározó része "caveat emptor", vagyis olyan tartalom, amelynek létrejöttét elsősorban a potenciális felhasználók elvárásai határozzák meg, és nem feltétlenül a tudományos igényesség, adatpontosság vagy az objektív megközelítés.

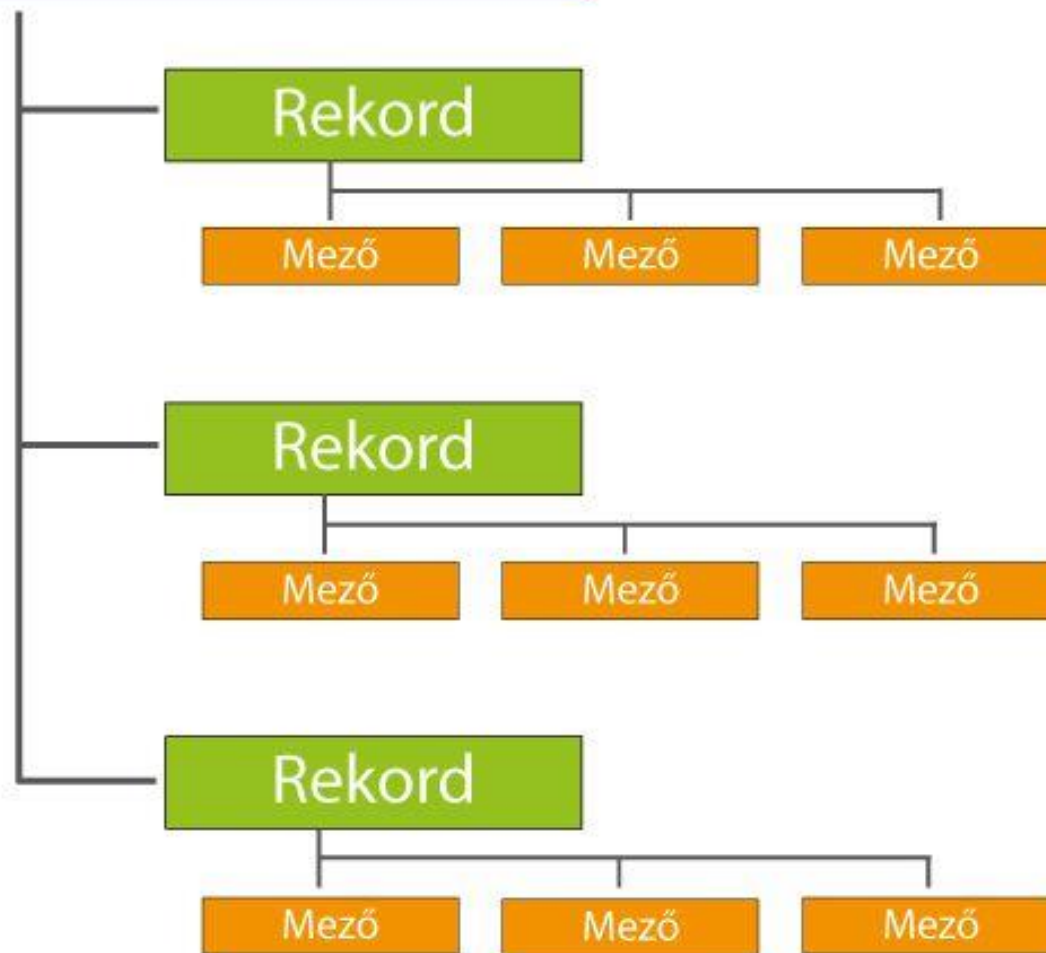

Adatbázis fogalma

- Az adatbázis azonos minőségű (jellemzőjű), többnyire strukturált adatok összessége, amelyet egy tárolására, lekérdezésére és szerkesztésére alkalmas szoftver kezel.
- Az adatbázisokra érdemes úgy gondolni, mint egyfajta tartályra, amelyben különböző adatok (információk) vannak.
- Az adatbázis rekordokból épül fel. A rekordok mezőkből (field) állnak, ahol minden mezőnek neve és típusa van. Az azonos mezőtípusok adataiból tömbök képződnek, a tömbök elemeire indexekkel hivatkozhatunk.

ADATBÁZIS

Kereséstípusok

- **Kulcsszavas keresés**

- Az egyszerű kulcsszavas keresés hasonlít leginkább arra, ahogyan az internetes keresőket használjuk: ennek során az egyes rekordok mezőiben található kifejezésekre keresünk. Kereséshez általában olyan kifejezéseket kell használni, melyekkel viszonylag jól behatárolható a találatok halmaza. Több adatbázis ezért is tiltja bizonyos szavak (pl. és, is, az, and, of stb.) használatát.
- Minden adatbázis lehetőséget ad arra, hogy több mezőben is keressünk egyszerre. Az **összetett keresés (advanced search)** során kiválaszthatjuk, hogy az kifejezés(eke)t melyik mezőben kívánjuk keresni (pl. Shakespeare-re kereshetünk szerzőként, de tárgyként is). A keresési tartomány (mező) előre definiálásával biztosíthatjuk a találatok minél nagyobb relevanciáját.

DEBRECENI
EGYETEM

- **Tárgyszavas keresés**
- Az adatbázisokban található rekordokat a tárgyukra utaló állandó kifejezésekkel is ellát(hat)ják.
- A **tárgyszavakat (deszkriptorok)** egy viszonylag kötött szókészletből választják. A tartalomtól függően egy rekordhoz több tárgyszó is kapcsolható. A hasonló tartalmú rekordokhoz ugyanaz a tárgyszó kapcsolódik.

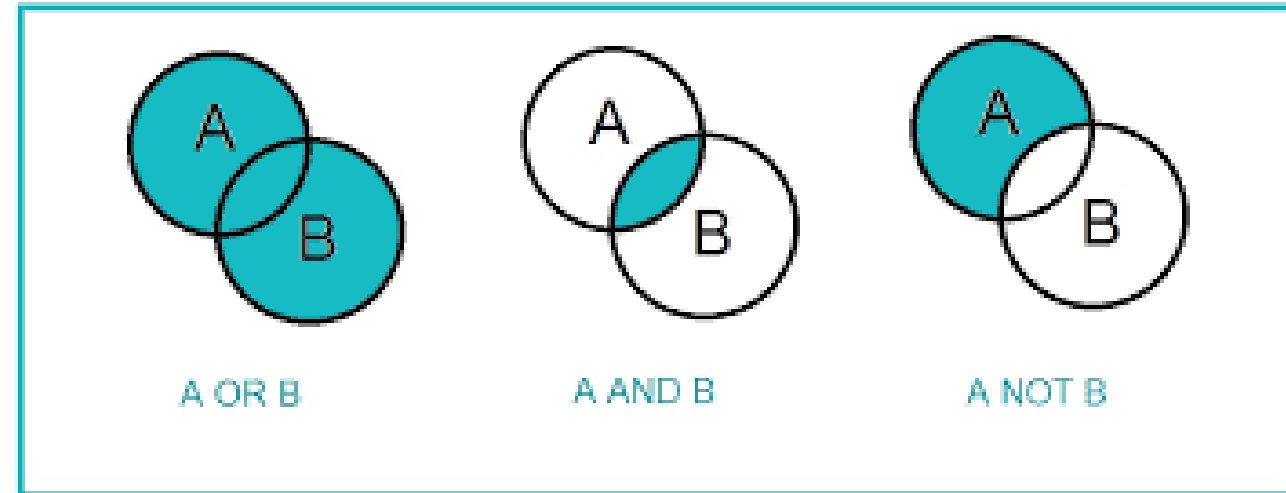

	Kulcsszavas keresés	Tárgyszavas keresés
Keresés	Olyan rekordokra, melyek tartalmazzák <i>(bármelyik mezőben)</i> a keresett kifejezést.	Azokra a rekordokra, melyek tárgyszavi között <i>(a tárgyszó mezőben)</i> megtalálható a keresett kifejezés.
Találati halmaz	A kereső kifejezéstől függően lehet eredménytelen, de akár több ezer találatot is hozhat. Az általános keresőszavak általában több találatot eredményeznek.	Változó. Megfelelő kifejezéssel a találatok száma magas lehet, de ha olyan kifejezést keresünk, ami nincs a tárgyszavak között, nem lesz találat.
Pontosság (relevancia)	Változó. A találatok akár teljes mértékben eltérhetnek a keresés témájától. <i>(Például a "Debrecen" kifejezésre keresve számos olyan könyvet találunk, melyet Debrecenben adtak ki, függetlenül attól, hogy az Debrecenről szól-e.)</i>	Magas, feléve ha a megfelelő tárgyszót használtuk a kereséshez.
Rugalmasság (variálhatóság)	Magas: a keresőkifejezések komplex módoon variálhatók a legjobb eredmény érdekében.	A rugalmasság nagyban függ az adatbázis tárgyszó készletétől, annak felépítésétől.

Boole operátorok

- A logikai operátorok (más néven Boole operátorok) a keresőkérdések közötti viszony definiálására szolgálnak.
- Segítségükkel módunkban áll a keresés halmazát csökkenteni vagy növelni. A leggyakrabban használt operátorok: AND; OR; NOT (ÉS; VAGY; DE NEM)

Hol találjuk meg a szakadatbázisokat

- <https://lib.unideb.hu/>

The screenshot shows the homepage of the Debrecen University Library. At the top, there is a dark green navigation bar with the text 'DE', 'DEBRECENI EGYETEMI KIADÓ', and 'BEJELENTKEZÉS'. Below this is the university's logo and the text 'DEBRECENI EGYETEM EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR'. A search bar is located to the right of the logo. Below the search bar, there is a language selector with 'magyar' and 'english' options. A secondary navigation bar contains the following items: 'A KÖNYVTÁR HASZNÁLATA', 'KÖNYVTÁRAK ÉS GYŰJTEMÉNYEK', 'KERESÉS ÉS KUTATÁS', and 'TANULÁSHOZ, OKTATÁSHOZ'. The main content area features a large, colorful banner with the text 'SZÍNEK VONZÁSÁBAN' and a 'Részletek >>' link. The banner is composed of four panels: a person with a red umbrella, a tree with autumn leaves, a ballerina, and a wooden house. At the bottom of the banner, there is a 'MVK' logo with the text 'Műszaki Kamarakiállítás'. Below the banner, there is a dark green navigation bar with the following items: 'NYITVATARTÁS', 'RAKTÁRI KÉRÉSEK', 'ONLINE REGISZTRÁCIÓ', and 'RÓLUNK'.

**DEBRECENI
EGYETEM**

Hírek

KERESÉS ÉS KUTATÁS

HOL KERESSEM?

Könyvek és e-könyvek
Folyóiratok, e-folyóiratok
Cikkek
Szakdolgozatok, disszertációk
Kutatási adatok

ESZKÖZÖK

Könyvtári katalógusok
UDiscover
Országos Dokumentum-ellátási Rendszer
DE elektronikus Archívuma (DEA)

ADATBÁZISOK

GYORS ELÉRÉS

UDiscover
IDEa Tudóstér
PubMed
Web of Science
Impakt Faktor
Open Access
MTMT

KUTATÁSI FOLYAMAT ÉS PUBLIKÁLÁS

Szakteradalom-keresés
Hivatkozásképző szoftverek
Open Access
Nyílt elérésű tartalmak
Open Access támogatás
Open Access publikálás
Hol és hogyan publikáljak?
Plágiumkeresők

LÁTHATÓSÁG, ÉRTÉKELÉS, MEGŐRZÉS

MTMT regisztráció
Publikációk feltöltése
Szakdolgozatok feltöltése
Tudománymetria
Tudósprofilok

PUBLIKÁCIÓK KIADÁSA AZ EGYETEMEN

Egyetemi folyóiratok
Debreceeni Egyetem publikációs platform
Nemzetközi azonosítók
DOI igénylése
ISSN, ISBN igénylése
Handle azonosító

Hírek

Adatbázisok

The screenshot shows the library website interface for Debrecei Egyetem. The browser address bar displays <https://lib.unideb.hu/adatbazisok>. The navigation bar includes links for 'A KÖNYVTÁR HASZNÁLATA', 'KÖNYVTÁRAK ÉS GYŰJTEMÉNYEK', 'KERESÉS ÉS KUTATÁS', and 'TANULÁSHOZ, OKTATÁSHOZ'. The main content area is titled 'Adatbázisok' and features a search filter dropdown menu with the following categories: előfizetett, Academic, ACM Digital, ADÓ online, Akadémiai, Alexander, Alkotmány, Arcanum, Arts & Humanities, Bibliotheca Corviniana Digitalis, Biological Abstracts 2000-2004, BioMed Central, Biomedical & Life Sciences Collection, BMJ Journals, Business Source Premier, CAB Abstracts, and Cambridge Journals. A sidebar on the right is titled 'Adatbázis kipróbálások' and features a 'SAGE journals' banner with a trial timer: 'Kipróbálás kezdete: 2019-03-07 00:00' and 'Kipróbálás vége: 2019-04-05 23:59'.

**DEBRECENI
EGYETEM**

Hivatkozáskezelő szoftverek

- A **hivatkozáskezelő** (*referenzs*) **szoftverek** használatával egyszerűbb a szakirodalmi hivatkozások tárolása, rendszerezése és az irodalom-jegyzékek elkészítése.
- A felhő alapú rendszerbe gyűjtött hivatkozások saját szempontok szerint rendezhetők, visszakereshetők és megoszthatók, az adatokhoz megjegyzések és **csatolmányok** (kép, teljes szöveg, videó) kapcsolhatók.
- A szoftverek számos **hivatkozási stílust tartalmazznak**, melyek a szövegszerkesztőkbe ágyazott eszközök révén a szöveg írásakor egyszerűen illeszthetők a tanulmányba. Az így beillesztett hivatkozások stílusa bármikor változtatható, s automatikusan generálható belőlük bibliográfia.

Hivatkozáskezelő szoftverek

- Előfizetéshez kötött szoftverek:
 - RefWorks (online referenzkezelő szoftver)
 - EndNote online
 - EndNote desktop (licenzhez kötött)
- Ingyenes szoftverek
 - Mendeley (ingyenes online és desktop)
 - Zotero (népszerű online referenzkezelő)

Köszönöm szépen a figyelmet!

jparagh@lib.unideb.hu

publikaciok@lib.unideb.hu